

zistiraju prirodne ili nekulturne pojave koje su neohomologizovani delovi prirode, odnosno netaknuta priroda. U idealnom smislu reči, nekulturna pojava — tvorevina stoga nastaje bez svesti, tj. bez čoveka. Za razliku od nekulturne ili prirodne pojave ili delatnosti antikulturna pojava ili delatnost je uvek, makar delom, svesna pojava. Pri tome je takva »svest«, kao po pravilu, »iskrivljena«, a pod dejstvom uticaja sredine, vaspitanja, javnog mnjenja ili drugih sredstava uz čiju se pomoć formira ili rekonstruiše individualni vrednosni sistem.

1.4. Kultura je prisutna, u svetu u kome živimo, skupa s nekulturom i antikulturom. Pri tome je postojanje »dve kulture« faktor dalje dezintegracije sfere kulture, a i društva, što skupa ima za posledicu upojednjavanje čoveka, odnosno, njegovo otuđenje i raščovečenje. U tom smislu na ukazanu činjenicu se ne može gledati kao na kulturni fenomen, već, na sadašnjem nivou razvoja društva, kao na izrazito antikulturni moment koji otežava održanje, produženje i napredak ljudske vrste.

* * *

2. Politika je složen pojam u čiji sadržaj spadaju sve društvene pojave i tvorevine. Pri tome treba imati u vidu da se politika bavi društvenim pojavama i društvom u celini na specifičan način, tj. da u svakom društvenom segmentu postoji politički aspekt. Stoga se, najčešće, ova pojava definiše na sledeći način: »Politika... obuhvata ukupnost onih procesa, odnosa i institucija kroz koje se svesno ostvaruje regulisanje konfliktnih situacija i interesa, i odlučuje o zajedničkim poslovima i životnim aktivnostima jedne globalne društvene zajednice«. Ovaj iskaz, očito, pretpostavlja da je politika najpre (ili samo) politička praksa, međutim, konstitutivni deo politike uopšte jeste i njen idejni nacrt — ideologija.

2.1. U širem smislu, sve društvene pojave mogu postati (ili jesu) političke. U aktuelnom slišu, političke pojave su oni fenomeni društvenog života povodom kojih dolazi do konfliktnih situacija između društvenih grupa, odnosno, delova društva. Konfliktni političke prirode, po pravilu, nastaju u slučajevima kada su zastupljeni interesi i potrebe društva u celini ili — unutar društva — pojedinih društvenih kategorija.

2.2. Društvo je kao kulturna činjenica kroz svoju istoriju razvilo političke institucije kao što su: država, politički sistem, političke partije, grupe za pritisak...

Konfliktna stanja u društvu razrešavaju se stoga na području države, a u okviru političkog sistema kojim je propisan način delovanja političkih partija kao zastupnika grupnih (klasnih) interesa. »Pravila igre« u okviru političkog sistema zaštićena su državnom vlašću.

2.3. Političke partije ili političke stranke jedan su od najznačajnijih subjekata političkog sistema. Politička partija bi se najkraće mogla odrediti kao skup organizovanih pojedinaca — istomišljenika koji deluju na osnovu jedinstvenog pogleda na društvo, imajući viziju kakvo ono treba da bude (ideologija) i štiteći pri tome neposredno interes određene društvene grupe ili klase. Taj interes je različit i određen društvenim položajem klase koja čini političku partiju.

2.4. Delatnost političke partije, odnosno politička delatnost uopšte ispoljava se kao: a) stvaranje javnog mnjenja, b) politizacija masa i c) osvajanje ili obavljanje vlasti u državi.

a) Fenomen javnog mnjenja pripada pojavama društvene svesti i najkraće bi se mogao odrediti kao forma kolektivnog rasuđivanja masa, u sferi javnosti, o aktuelnim

društvenim situacijama čije prisustvo i posledice imaju neposredan i značajan odraz na užu i širu društvenu zajednicu. Pri tome »sferu javnosti« razumemo kao onaj deo komunikološke situacije u kome učestvuju »mas-mediji«, odnosno, njihovim posredništvom, »javne ličnosti« ili društvene institucije.

b) Pod politizacijom se, u najopštijem obliku, podrazumevaju procesi idejno-političkog obrazovanja i vaspitanja. Koristeći se propagandom i agitacijom, političke partije nastoje da izvrše rekonstrukciju vrednosnih sistema individua u skladu sa ideologijama koje zastupaju. Politizacijom političke stranke šire sopstveni politički front u društvu i time potiskuju rivalne uticaje.

c) Osvajanje i obavljanje vlasti predstavlja krajnji cilj borbe svake političke partije. U skladu sa svojom ideologijom, politička partija osvaja vlast u okviru pravila koje propisuje politički sistem (ustav), ili rušenjem postojećeg političkog režima.

Prema tumačenju Morisa Diveržea: »U prvom slučaju svaka partija pokušava da osvoji vlast da bi je zatim koristila u interesu društvenih klasa i kategorija koje predstavlja, održavajući postojeće institucije i norme, a s ovim institucijama i normama slažu se svi. U drugom slučaju neke partije smatraju da interesi klasa i kategorija koje predstavljaju ne mogu da budu zadovoljeni u okviru postojećeg režima. Oni hoće da ga zamene drugim.«

2.5. Politička praksa u društvu razvija se u nekoliko osnovnih vidova. Ako uslovno prihvatimo da je područje politike država, tada možemo razlikovati dve osnovne političke sfere: spoljnu i unutrašnju politiku. Između ovih izraza opšte državne politike, i pored posebnosti ciljeva, postoji stalna inter-reakcija.

a) Svaka država — društvo egzistira u složenim konstelacijama s drugim državama — društvima. Pošto je glavna društvena potreba bezbedan razvoj, to se na planu saradnje s drugim državama — društvima očituje ta težnja kao osnovni cilj državne spoljne politike. Unutrašnji društveni razvoj, međutim, može biti, a po pravilu je uvek, uslovljen i stepenom kooperativnosti koji država razvija na međunarodnom planu. Međunarodna saradnja država ogleda se u stepenu razvoja bilateralnih odnosa (na područjima privrede, trgovine, bankarstva, kulture...), ali i kroz međusobne ugovore i garancije značajne za bezbednost i integritet zemlje — države.

U okviru spoljne politike kulturno-umetnička delatnost ima informativno-propagandno-agitacioni karakter, a ogleda se u prezentaciji drugim društvima kulturno-umetničkih dostignuća i tekovina, ili u pomoći u razvoju nekih kulturno-umetničkih delatnosti prenošenjem iskustava.

Može se, stoga, zaključiti da je sfera spoljne politike u neposrednoj vezi sa sferom unutrašnje politike, a da sama delatnost — praksa spoljne politike — ima sintetički karakter, budući da objedinjava ukupne potrebe društva.

b) Unutrašnja politika se neposredno bavi usmeravanjem društvenih tokova u okviru države. U tom smislu unutrašnja politika može se posmatrati kao zbir manje-više posebnih političkih delatnosti. Od toga kakva je društvena praksa i društvena struktura u najvećoj meri će zavisiti i oblici posebnih političkih delatnosti (politika). U načelu, međutim, mogu se razlikovati: 1) unutrašnja politika u najužem smislu reči (državna administracija, sudstvo, policija, vojska), 2) unutrašnja privredna politika (energetika, industrija i rudarstvo, trgovina i promet novca i saobraćaj) i 3) politika u društvenim delatnostima (zdravstvo sa socijalnom politikom, prosveta, kultura i nauka).

Pri promišljanju klafisikacije prakse političkih delatnosti treba imati u vidu da između posebnih politika, kao i između političkih sfera, postoji velika uzajamna povezanost i uslovljenost. Ova povezanost proizilazi iz prirode veza samih društvenih pojava koje su predmet posebnih politika, a nalaze se zglobljene u društvenoj celini kroz uzročno-posledične i kauzalne veze.

Kulturna politika je relativno posebna politička delatnost — politika, a za svoj predmet ima deo društvene nadgradnje koji, najvećim delom, čine područje umetničkog stvaralaštva i kulturno-umetničke institucije. Kulturna politika je u interakcijskim odnosima sa svim drugim područjima političke delatnosti, a ima svoj unutrašnji i spoljni aspekt, te se javlja kao element u unutrašnjoj i spoljnoj politici.

Prema zaključcima skupa koji je organizovao UNESCO u Monaku (1976) i Veneziji (1970), pod kulturnom politikom podrazumeva se ukupna suma svesnih i promišljenih postupaka, akcija ili odsustva akcija u zajednici čiji je cilj da se zadovolje izvesne kulturne potrebe preko optimalnog korišćenja svih fizičkih i ljudskih potencijala kojima, u određenom trenutku, raspolaže zajednica.

jovanka nikolić tri pesme

*

*Govorio si u lice
i govorio si sebi.
Od snova
sledio si pogled na oknu
i sad se zalud vraćaš.*

*Na uzletu sumornog dana
pritajen sačekaj zoru...
Već gasneš pod čelom.*

*

*Kad odeš
iza tvoga čela
samo prazan trag povratnika
će ostati.
Kako ću te pratiti do reke?
Utočišta se ispred tebe ruše.
Zagazi srcem u vodu
i ostani tako do jutra.*

*To moja pesma teče
daleko ispred tebe.*

*

*Goniči pozne jeseni
otišli su na sever.
Za njima će ostati opora*

*tišina uzglavlja.
Na pragu nemoći
prislonjen čelom o veče
Vidiš
već odavno stojiš nem
ispred sebe.*